

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ENTEGRE RAPORLAMAYA İLİŞKİN FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ: GÖLLER BÖLGESİNDE BİR ARAŞTIRMA*

Doç. Dr. Vesile ÖMÜRBEK**

Zehra KILINÇ***

Ampirik Araştırma
(Empirical Research)

Muhasebe ve Finans
Araştırmaları Dergisi
Kasım 2019; 1 (2): 157-182

ÖZ

İşletmeler hakkında bilgi edinmek için sadece finansal raporlar yeterli olmayıp finansal olmayan raporlara da ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yüzden de entegre raporlama ilk olarak Güney Afrika'daki şirketlerde uygulanmaya başlayıp o ülkede zorunlu hale gelmiştir. Daha sonrasında da birçok ülke uygulamaya başlamıştır. Entegre raporlama kapsamlı bir rapor türü olup finansal ve finansal olmayan raporların özet rapor şeklindedir. Çalışmada Göller Bölgesinde yer alan Isparta, Burdur ve Antalya illerinde faaliyet gösteren 328 muhasebe meslek mensubuna anket uygulaması yapılmış ve entegre raporlama hakkında sahip oldukları bilgi düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Veriler SPSS 22 istatistiksel analiz programında analize tabi tutulmuştur. Çalışma sonunda; muhasebe meslek mensuplarının entegre raporlamaya ihtiyaç duydukları ve entegre raporlama hakkında bilgi sahibi oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Entegre Raporlama, Muhasebe Meslek Mensupları, Göller Bölgesi.

JEL Kodları: M14, M41, M42.

APA Stili Kaynak Gösterimi:

Ömürbek, V., Kılınç, Z. (2019). Muhasebe Meslek Mensuplarının Entegre Raporlamaya İlişkin Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi: Göller Bölgesinde Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi*. 1 (2), 157-182.

* Makalenin gönderim tarihi: 30.07.2019; Kabul tarihi: 16.09.2019, iThenticate benzerlik oranı %17

**Süleyman Demirel Üniversitesi, vesileomurbek@sdu.edu.tr, ORCID: [0000-0001-8647-1708](https://orcid.org/0000-0001-8647-1708)

*** Süleyman Demirel Üniversitesi, zehra88@outlook.com, ORCID: [0000-0002-8442-7882](https://orcid.org/0000-0002-8442-7882)

DETERMINATION OF THE AWARENESS LEVELS OF ACCOUNTING PROFESSIONAL MEMBERS ON INTEGRATED REPORTING: A RESEARCH IN THE LAKE REGION

ABSTRACT

To obtain information about businesses, only financial reports are not sufficient and non-financial reports are needed. Therefore, integrated reporting was first implemented in companies in South Africa and became mandatory in that country. Later, many countries started to apply. Integrated reporting is a comprehensive type of report and a summary report of financial and non-financial reports. In this study, 328 accounting professionals working in Isparta, Burdur and Antalya in the Lakes Region were surveyed and their level of knowledge about integrated reporting was tried to be measured. Data were analyzed in SPSS 22 statistical analysis program. At the end of the study; It is determined that professional accountants need integrated reporting and have information about integrated reporting.

Keywords: Integrated Reporting, Accounting Professionals, The Lake Region.

JEL Codes: M14, M41, M42.

1. GİRİŞ

Günümüzde işletmelerin sayısının artması, büyümeleri ve kurumsallaşma istekleri gibi birçok gelişmeler yeniliklere yol açmıştır. İşletmeler tüm paydaşlarının hak ve menfaatlerini korumak için yönetim faaliyetlerinde eşitlik ve sorumluluk ilkesine uygun hareket etmelidirler. Ayrıca şeffaflık ve hesap verilebilirlik açısından kurumsal rapor hazırlamaları gerekmektedir. Kurumsal raporlar finansal ve finansal olmayan performansın bilgi kullanıcılarına aktarılmasını sağlamaktadır. Finansal raporlar kurumsal raporlamanın zeminini oluşturmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma sayesinde, finansal olmayan performans da finansal performans kadar önem kazanmıştır. Finansal raporları; işletmenin tüm paydaşlarının anlaması zor olduğu eleştirilirken, sürdürülebilirlik rapor vasıtasıyla sunulan bilgilerin işletmenin finansal performansına etkisinin de tam anlaşılmadığı konusunda eleştirilmiştir. Bu yüzden de finansal ve finansal olmayan bilgilerin birbirine entegre edilmesi yaklaşımı gerçekleştirilmiştir. 2013 yılında Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi yayınlanmıştır (Yüksel, 2017, s. 2).

Türkiye’de sayılı işletme tarafından yayınlanan entegre raporlama; yayınlayan firmalara üstünlük sağlamakta olup ülkemizde henüz zorunlu halde değildir. İlk hedefi entegre düşüncenin firma içinde anlam kazanmasını sağlamak olduğunu belirten firmalar, muhasebenin temel ilkelerinden olan şeffaflık ve güvenilirliği sağlamaya çalışmışlardır. Bu doğrultuda işletmeler, sadece sayısal verilerini değil aynı zamanda çevresine karşı sosyal, ekonomik

ve çevresel sorumluluklarını da ne oranda yerine getirdiklerini vurgulayan entegre raporlar yayınlamaktadırlar (Önder, 2018, s. 49).

Bu çalışmada da, günümüzün raporlama şekli olan entegre raporlamanın ne olduğunu ve gerekliliğinin farkındalığını ölçmek için Göller Bölgesinde yer alan Antalya, Burdur ve Isparta illerindeki muhasebe meslek mensuplarına anket düzenlenerek entegre raporlama hakkında bilgi düzeyleri ve farkındalık düzeyleri tespit edilmeye çalışılacaktır.

2. ENTEGRE RAPORLAMA

Entegre raporlama, finansal ve finansal olmayan raporların hepsini kapsayan ve bunları özet halinde yansıtan tüm raporların en sonucusu ve kapsamlısıdır (Önder, 2018, s. 47-48). Entegre raporlama; bir işletmenin stratejisinin, yönetiminin, performans göstergesinin ve geleceğe yönelik beklentisinin işletmenin dış çevresi için, kısa, orta ve uzun vadede nasıl değer yaratacağını kısa ve öz bir şekilde sunmasıdır. Diğer bir ifadeyle, işletmelerin finansal raporların ve sürdürülebilirlik raporlarının entegre düşünceye dayandırılarak sunduğu bir rapor çeşididir. Bu düşünce şekliyle işletmenin faaliyetlerinin sonucunda oluşan değerlerin bilgi sahiplerine aktarılmasını sağlayan kurumsal raporlamanın yeni trendidir (Yüksel, 2017, s. 28).

Entegre raporlama, işletmenin yöneticilerinin işletmeyi daha ileri nasıl taşıyacağını ve çevresel değişikliklerin ne tür fırsat ve zorluklar getirdiğini içeren ve yatırım imkânlarını göstererek, strateji ve yarattığı değeri temel alan raporlama şeklidir (Yücel, 2018, s. 28). Entegre raporlama, sürdürülebilirlik raporlaması ve finansal raporlamayı bir araya getiren daha kapsamlı fakat daha sade tek bir rapor türüdür (Topdemir, 2017, s. 11).

Entegre raporlama sadece finansal ve finansal olmayan bilgilerin tek bir raporda bir araya getirilmesini sağlamaz. Ayrıca bu bilgilerin, birbiriyle ilişkisini, kurumların stratejisiyle ilişkisini kurar ve yaratılan değere nasıl katkı sağlayacağını belirtir. Entegre raporlama da finansal ve sürdürülebilirlik raporlarında yer alan her bilgiyi barındırmak zorunda değildir. İşletmenin kısa, orta ve uzun vadede nasıl değer yaratacağıyla ilgilenip ortaya bu bilgileri koyar (Aras ve Sarıoğlu, 2015, s. 44).

Entegre raporlamanın amacı, bir kuruluşun faaliyetlerine devam ettiği zaman diliminde nasıl değer yaratacağını, finansal sermaye sağlayıcılara ifade etmesidir. Bu yüzden entegre raporlama finansal ve diğer konularla ilgili bilgi verir (IIRC, 2018, s. 7).

Entegre raporlamanın amaçları (Topcu ve Korkmaz, 2015, s. 4);

- Şeffaflık ve hesap verilebilirlik anlayışını yaygınlaştırmak.
- Kurumlara sermaye sağlayan taraflara sunulan bilgilerin kalitesini artırarak, kullanılan sermayeyi daha etkili ve üretken bir raporlama haline getirmek.
- Daha kapsamlı ve anlaşılması kolay bir raporlama şeklini yaygın hale getirmek.

- İşletmenin değer yaratma yeteneğini etkileyen tüm öğelerini bütünleştirmek ve etkili bir şekilde ortaya koymak.
- Sermaye unsurlarını (finans, üretilmiş, fikri, insan kaynakları, sosyal, ilişkisel ve doğal), hesap verebilirlik ve yönetebilirlik unsurlarını güçlendirmek ve bunların birbiriyle olan ilişkisini açıklamak.
- Entegre düşünceyle, kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma, karar verme ve harekete geçme unsurlarını desteklemek ve kuruluşun, tüm tarafları ile entegre iletişim kurmasını güçlendirmektir.

Entegre raporlamanın özellikleri ise (King and Roberts, 2017, p. 92);

- Kısa ve öz olduğu için kolay okunur ve konu odaklıdır.
- Kuruluşun daha iyi anlaşılabilmesini sağlayan faydalı bir rapordur.
- Kuruluş hakkında önemli bilgiler verir ve şeffaf bir şekilde, tek olarak sunulur.
- Geleceğe yönelik vizyonunun ve sürdürülebilirlik konularının stratejiye nasıl yansıtıldığını gösterir.
- Kuruluşun iş modeline, stratejisine, risk ve fırsatlarına, performansına ve geleceğine yönelik durumunu ve bağlantılarını da içerecek şekilde sunar.
- Bugün ve gelecekteki değer yaratma öğelerini kapsar.
- İşletmenin önemli risklerini, risk yönetim faaliyetlerini ve planını içermektedir.
- Var olan finansal performansını ekonomik, sosyal ve yönetim ile ilgili bilgileri değerlendirir.
- Raporun açık ve anlaşılır özelliği sayesinde şeffaflık ve hesap verilebilirlik ortaya konulur.
- Kilit paydaşları ile iletişim konusunda bilgiler içermektedir.

Eccles and Saltzman'a göre, kuruluşların entegre rapor hazırlamalarını gerektiren nedenleri (Eccles and Saltman, 2011, p. 59);

- İşletme tüm tarafları ve sürdürülebilir bir yapı topluluğunu bir arada tutmak,
- Tarafların sadece tek bir mesaj almasını sağlamak,
- İşletmenin risk ve fırsatlara karşı sürdürülebilir stratejiler geliştirmesine olanak sağlamak ve
- Kamuoyunu aydınlatma, şeffaflık ve hesap verilebilirliği ana öğe olarak benimsemektir.

Yukarıda bahsedilen 4 sebep birbiriyle bağıntılıdır. Entegre rapor ise, bu sebepleri birbirine bağlı olarak sunmaktadır. Bu temel esasla entegre raporlamanın hazırlanması durumunda sağlayacağı faydalar aşağıdaki gibidir (Kaya, 2015, s. 123):

- İşletmelerin birden fazla rapor hazırlaması yerine tek bir rapor hazırlamasına yardımcı olarak zaman ve maliyet açısından tasarruf etmesini sağlar.
- İşletmeye itibar ve güven sağlamada yardımcı olur.
- İşletmelerin kendi iç süreçlerini güçlendirir.
- İşletmelerin bilgi kullanıcılar ile iletişimini kolaylaştırır.
- İşletmeler stratejilerini toplumla paylaştığı için itibarsızlık riskini azaltır.
- İşletmenin doğru ve yerinde kararlar almasına yardımcı olur.
- Finansal ve finansal olmayan performans arasındaki bağıntıyı daha iyi açıklar.
- Yöneticilerin risk ve fırsatları daha iyi yönetmesine yardımcı olur.
- Finansal ve finansal olmayan bilgiler işletmenin iç kontrolünün gelişmesine katkıda bulunur.
- Çalışanlar, toplum ve çevre gibi konular ele aldığında işletmenin bu konularda daha sürdürülebilir olmasına destekte bulunur.
- İşletmenin içindeki farklı birimlerin arasındaki iletişimi ve etkililiğini artırır.
- İşletmenin daha şeffaf olmasına olanak sağlar.
- İşletmenin hazırlayacağı raporlardaki verilerin tutarlılığını sağlar.
- İşletme için imaj yaratır ve bunu korumasına yardımcı olur.
- İşletmenin geleceğe bakışını ve nasıl değer yaratacağını göstermesine yardımcı olur.

3. LİTERATÜR TARAMASI

Entegre raporlama ile ilgili konularda yapılan bazı çalışmalara aşağıda değinilmiştir.

Doğan ve Acar (2019, ss. 25-48) çalışmalarında, serbest muhasebe ve mali müşavirlerin entegre rapor uygulamaları süresince mesleki yetkinliklerinin tespitine ilişkin bir araştırma yapmışlardır. Niğde ve Aksaray illerinde, serbest muhasebeci ve mali müşavirlerin entegre rapor ve entegre raporlama konusundaki görüşlerine ilişkin analiz sonuçlarına yer vermişlerdir. Sonucunda, serbest muhasebeci mali müşavirlerin entegre rapor hazırlamanın önemine ve hazırlanması gerektiğine inandıkları, bu konuda gerekli özveriye gösterecekleri fakat konuyla alakalı çalışmaları yeterince takip edemediklerini tespit etmişlerdir. Ayrıca entegre rapor hazırlama ve sunum aşamalarında bilgi teknolojilerini kullanabilme gibi bazı konularda sorunlar yaşayabileceklerini ortaya koymuşlardır.

Oral'ın (2018, ss. 1-142) entegre raporlamada içerik analizi adlı çalışmasının amacı, entegre raporlama kavramını açıklayarak, yayınlanan raporlar çerçevesinde işletmeleri analiz etmektedir. Fortune Global 500 2016 yılı listesinde entegre raporlama yapan elli şirketin 2016 yılında yayınladıkları raporlar içerik analizine tabi tutmuştur. Daha sonrasında en sık

kullanılan kelimeleri incelemiş ve entegre raporlamanın gerekliliğinden işletmeye kullanması doğrultusunda sağlayacağı faydadan ülkemizde geliştirilmesi gerektiğinden söz etmiştir.

Alagöz vd. (2018, ss. 425-461), entegre raporlama içerik analizi ödüllü raporlar üzerine araştırma adlı çalışmalarında, entegre raporlama üzerine yapılan tartışmalar ve belirsizliklere ilişkin entegre raporlamanın içeriğinin belirlenmesinde, raporlama çevresine yol gösterici olması amacıyla yapmışlardır. Bağımsız denetim ve danışmanlık şirketinin 2016 yılında ödül alan entegre raporların içerikleri, istatistiksel analizler ile nicelleştirmişlerdir. Yaptıkları analizlerle şirketlerin raporlarda kullandıkları konular yoğunluklarına göre kategorileştirilmiş, bulgular üzerinden değerlendirmeleri incelemişlerdir.

Şimşek (2018, ss. 1-131) çalışmasında, raporlama kavramı ve entegre raporlamanın Türkiye'deki uygulama örnekleri üzerine bir araştırma yapmıştır. Nitel analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmada Türkiye'de 2016 yılına ait entegre rapor yayımlayan beş kuruluşun entegre raporları Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesinin içerik öğelerine uygunluğu açısından değerlendirilmiştir. Sonucunda ise, kuruluşların faaliyet gösterdikleri sektöre bağlı olarak sermaye öğelerinin ve iş modelinin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. İncelemede tüm entegre raporların Uluslararası Entegre Raporlama çerçevesinin içerik öğeleri gerekliliklerini önemli ölçüde karşıladığı fakat entegre edilerek sunulma noktasında eksikleri olduğu gözlenmiştir.

Aracı ve Yüksel (2017, ss. 389- 414) çalışmalarında, entegre raporlama hakkında bilgi vermişler ve entegre raporlamada muhasebe meslek mensuplarının rolü ve entegre raporlama eğitimi tartışılmıştır. Daha sonra mesleki kuruluşların eğitim müfredatları ve Güney Afrika'da entegre raporlama eğitimi veren üniversitelerin eğitim müfredatlarını incelemişlerdir. Ülkemiz için örnek bir müfredat sunulmaktadır.

Solak vd. (2017, ss. 166-188) muhasebe meslek mensuplarının entegre raporlamaya ilişkin farkındalık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir alan araştırması adlı çalışmalarında, Aydın ve Malatya illerinde faaliyet gösteren 258 muhasebe meslek mensubuna anket uygulaması yapmışlar ve entegre rapor hakkındaki görüşleri alınarak farkındalık yaratmaya çalışmışlardır. Anket uygulaması sonucunda elde edilen bulgulara göre ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının entegre rapor hakkındaki bilgilerinin yetersiz düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir.

Hoque (2017, pp. 241-248) çalışmasında, sürdürülebilirlik ve şeffaflık sorunlarının, kurumsal raporlamanın doğasını geliştirmekte olduğunu ve şirketlerin ticari faaliyetleri ve sürdürülebilir değer yaratma konusunda finansal ve finansal olmayan bilgilere ihtiyaç duyduklarını vurgulamıştır. Bilgi mevcut olmasına rağmen, henüz bilgi kullanıcılarının, raporların ayrılmasından dolayı açıklanan bilgileri uygun şekilde kullanamadıklarını öne sürmüştür. Böylece "Entegre Raporlama"nın; finansal ve finansal

olmayan raporları bir araya getirdiği ve ayrıca finansal ve finansal olmayan performans ölçütleri arasındaki bağlantıları gösterdiği vurgulanmıştır. Şirketlerin, entegre raporlamaya yaklaşımını ve entegre raporlamanın tek bir raporlama şekli olduğunu ifade etmektedir. Entegre düşüncenin, itibar ve performans geliştirmede değişikliklere yol açtığını ve bu nedenle şirketlerin neden entegre raporlamayı raporlama aracı olarak benimsemesi gerektiğinin gerekçelerini savunmaktadır.

Fakoya (2015, pp. 140-148), sürdürülebilirlik ve nitelikli muhasebe mezunları geliştirme, gelişmiş muhasebe mezunları geliştirme, gelişmiş sürdürülebilirlik raporlaması için muhasebe eğitimi ve Güney Afrika'da zorluklar ve beklentiler adlı çalışmasında, Güney Afrika'daki King III sürdürülebilirlik raporlama girişiminin devamı için öğrencilere verilen muhasebe eğitimindeki noksanlıklara değinmiştir. Muhasebe fakültesinden mezun olan öğrencilerin sürdürülebilirlik muhasebesi eğitimi alması gerektiğini savunmuştur. Bu konuda uzman akademisyenlerin müfredatına sürdürülebilirlik muhasebesini, muhasebe disiplini ve yeterli hale gelebilmeleri gerektiği görüşündedir. Güney Afrika'da sürdürülebilirlik muhasebesinin muhasebe programına dâhil edilmesi gerektiğini ve böylece King III sürdürülebilirlik raporlama yönetim kodunun devamlılığını sağlanacağını vurgular.

Owen (2013, pp. 340-356), çalışmasında, mesleki ve üniversite muhasebe müfredatlarında değişiklik yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Çünkü, araştırmasında entegre rapor ilkelerinin benimsendiğini ve bu kapsamda değişiklikleri karşılamak için böyle bir ihtiyaca gereksinim duyulduğunu açıklamaktadır. Muhasebe müfredatlarında, operasyonel veya işlemsel odak olmaktan çok, daha fazla stratejik odağa ihtiyaç duyulmaktadır. Kısa vadeli değil, uzun vadeli düşünülmesi gerektiğini, geçmişe yönelik analiz yerine geleceğe yönelik sunum, nicel bilgiler kadar niteliksel yorumları da kapsaması gerektiğini ve denetim uygunluğundan ziyade daha geniş işletme performans ölçütleri hakkında rapor verilmelidir.

4. ÇALIŞMANIN METODOLOJİSİ

Bu bölüm; çalışmanın amacı, kısıtları, yöntemi ve sonuç bulguları alt başlıklarından oluşmaktadır.

4.1. Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı, Göller Bölgesinde yer alan Antalya, Burdur ve Isparta illerindeki muhasebe meslek mensuplarının entegre raporlama hakkında bilgi sahibi olup olmadıklarını ve entegre raporlamanın bir ihtiyaç olup olmadığı hakkındaki görüşlerini değerlendirmektir.

4.2. Çalışmanın Kısıtları

Çalışmanın kısıtları aşağıda belirtildiği gibidir:

- Çalışmanın verileri; Antalya, Burdur ve Isparta illerinde bağımsız olarak görev yapan muhasebe meslek mensuplarından elde edilmiştir. Bu doğrultuda araştırma bu üç ilde bulunan muhasebe meslek mensuplarının cevapları ile sınırlıdır. Bu nedenle ankete verilen cevaplar bu evrenin özellikleri ile sınırlıdır.
- Araştırma verilerinin toplanmasını zorlaştıran bazı durumlar söz konusu olmuştur. Bunlardan en önemlisi muhasebe meslek mensuplarının oldukça yoğun çalışma koşullarıdır. Kendilerine ulaşım konusunda zorlanılmıştır. Bu da bir diğer sınırlılık olarak kabul edilmektedir.
- Antalya, Isparta ve Burdur Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odalarına kayıtlı toplam 3727 üye bulunmaktadır. Ankete 328 muhasebe meslek mensubu katılmış olup bu sayı sapma miktarı $=d=\pm\%5$, görülüş sıklığı= $p=0,8$ görülmememe sıklığı= $q=0,2$ şartlarında $234 < 328$ (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s. 50) olduğundan anlamlı ve yeterli olmaktadır.

4.3. Çalışmanın Yöntemi

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin kullanılış amacı, sosyal bilimlerde yaygın kullanılan bir yöntem olması ve elde edilen verilerin istatistiksel analize uygun olmasıdır.

Kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik sorulara yer verilmiş olup altı sorudan oluşmaktadır. İkinci bölüm ise Zeki Doğan ve Adalet Acar'ın 2019 yılında yapmış oldukları "Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlerin Entegre Rapor Uygulamaları Sürecinde Mesleki Yetkinliklerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma" isimli çalışmadan yararlanılarak geliştirilen Entegre Rapor Uygulamaları ile ilgili 20 ifadeden oluşan bölümdür. Bu bölümdeki ölçek 5'li likert tipindedir ve ankete cevap verenlerin ifadelere katılma düzeyi "1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4= Katılıyorum ve 5= Kesinlikle Katılıyorum" olarak ölçeklendirilmiştir.

4.4. Çalışmanın Bulguları

Bu bölümde çalışmanın bulgularına yer verilmiştir ve sonuçlar tartışılmıştır. Tablo 1. güvenilirlik analizinin sonuçlarını içermektedir.

Tablo 1: Güvenilirlik Analizi

Ölçekler	Cronbach's Alpha	Soru Sayısı
Entegre Rapor Uygulamaları ile İlgili İfadeler	0.874	20

Entegre rapor uygulamaları ile ilgili ifadelerin güvenilirlik katsayısı 0.874 olarak $0.60 \leq \alpha \leq 0.90$ arasında oldukça güvenilir olarak bulunmuştur (Can, 2014, s. 369).

Tablo 2. ankete katılan meslek mensuplarının demografik özelliklerini özetlemektedir.

Tablo 2: Muhasebe Meslek Mensuplarının Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

Değişkenler	Frekans	Yüzde	Değişkenler	Frekans	Yüzde
Bağlı Bulduğunuz Oda			Cinsiyet		
Antalya	185	56.4	Kadın	111	33.8
Burdur	70	21.3	Erkek	217	66.2
Isparta	73	22.3	Eğitim Seviyeniz		
Unvanınız			Lise	40	12.2
SM	24	7.3	Önlisans	47	14.3
MM	193	58.8	Lisans	200	61.0
YMM	11	3.4	Yüksek Lisans	33	10.1
Stajyer	29	8.8	Doktora	8	2.4
Muhasebe Elemanı	71	21.6	Çalışma Süreniz		
Yaşınız			1-15 yıl	226	68.9
35 yaş ve altı	170	51.8	16-30 yıl	73	22.3
36-54	124	37.8	31 yıl ve üzeri	29	8.8
55 ve üzeri	34	10.4	Toplam	328	100
Toplam	328	100			

Tablo 2. incelendiğinde araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının %56.4'ü Antalya, %21.3'ü Burdur ve %22.3'ü Isparta Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına kayıtlıdır.

Unvanları ise, %7.3 SM, %58.8 MM, %3.4 YMM, %8.8 Stajyer ve %21.6 Muhasebe Elemanı olarak dağılım göstermektedir. %58.8 ile ankete katılanların çoğunluğunu mali müşavirler oluşturmaktadır.

Muhasebe meslek mensuplarından araştırmaya katılanların %33.8'i kadın ve %66.2'si erkektir.

Eğitim seviyesi olarak incelendiğinde ise %12.2 lise mezunu, %14.3 önlisans mezunu, %61 lisans mezunu, %10.1 yüksek lisans mezunu ve %2.4 doktora mezunu olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının %51.8'inin 35 yaş ve altında, %37.8'inin 36-54 yaş aralığında, %10.4'ünün ise 55 ve üzeri yaşta olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma süreleri bakımından incelendiğinde ise %68.9'unun 1-15 yıl arasında, %22.3'ünün 16-30 yıl arasında ve %8.8'inin 31 yıl ve üzeri süredir çalışma hayatı oldukları belirlenmiştir.

Tablo 3: Muhasebe Meslek Mensuplarının Entegre Rapor Uygulamaları ile İlgili İfadelere Verdikleri Yanıtlar

ENTEĞRE RAPOR UYGULAMALARI İLE İLGİLİ İFADELER	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	Ortalama
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Raporlar sadece geçmişe yönelik değil geleceğin tahminine ilişkin veriler de içermelidir.	8 (2.4)	20 (6.1)	51 (15.5)	127 (38.7)	122 (37.2)	4.021
İşletme olası risk ve fırsatlara karşılık verecek stratejilerini de raporlarında sunmalıdır.	20 (6.1)	18 (5.5)	34 (10.4)	139 (42.4)	117 (35.7)	3.960
Kurumsal sürdürülebilirliklerini sağlamak amacıyla işletmeler ekonomik amaçlarını, sosyal ve çevresel amaçlarla birlikte dengede oluşturmalıdır.	14 (4.3)	20 (6.1)	50 (15.2)	134 (40.9)	110 (33.5)	3.932
Türkiye’de hisseleri Borsa İstanbul’da işlem gören işletmeler 2020 yılına kadar entegre rapor uygulamalarını zorunlu olarak kullanmaya başlayacaklar.” İfadesi doğrultusunda entegre rapor hazırlama sürecinin öğrenilmesi önemlidir.	21 (6.4)	22 (6.7)	38 (11.6)	125 (38.1)	122 (37.2)	3.929
İşletmelerin iyi bir itibar elde etmek için faaliyetlerinin sosyal, çevresel ve ekonomik etkilerini tespit etmesi, izlemesi ve raporlaması gereklidir.	8 (2.4)	24 (7.3)	52 (15.9)	162 (49.4)	82 (25.0)	3.872
Bir işletmenin finansal ve finansal olmayan performans göstergeleri arasında bağlantı olmalıdır.	8 (2.4)	19 (5.8)	75 (22.9)	140 (42.7)	86 (26.2)	3.844
Entegre raporlamanın bir gün tüm şirketler tarafından kullanılacağını düşünüyorum.	14 (4.3)	34 (10.4)	69 (21.0)	111 (33.8)	100 (30.5)	3.759
İşletmeler hem stratejileri hem de günlük işlerinde; kaynakları, riskleri ve fırsatları dikkate alması gerekir.	56 (17.1)	10 (3.0)	42 (12.8)	98 (29.9)	122 (37.2)	3.670
Bir işletmede uzun vadeli sürdürülebilir değer yaratma ile sonuçlanan karar verme becerilerini güçlendiririm. (Doğal hammadde için kıtlık ile bağlantılı fiyat riskleri gibi)	8 (2.4)	42 (12.8)	100 (30.5)	115 (35.1)	63 (19.2)	3.557
Dünyada ticaretin önündeki engellerin kalkması ile çok ortaklı büyük şirket yapılanmaları ve sermaye pazarlarının ortaya çıkması	16 (4.9)	41 (12.5)	80 (24.4)	128 (39.0)	63 (19.2)	3.551

entegre raporlamaya olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.						
Finansal sermayenin diğer beş sermaye ögesi ile olan bağlantısı hakkında bilgi sahibiyim. (finansal Sermaye, üretilmiş sermaye, fikri sermaye, sosyal ve ilişkisel sermaye, insan sermayesi ve doğal sermaye)	8 (2.4)	57 (17.4)	78 (23.8)	126 (38.4)	59 (18.0)	3.521
Şirketlerde aşırı üretim hırsı, mali suçların artması, kamu harcamaları ve borçlanmasının artışı gibi unsurlar entegre raporlama ihtiyacını oluşturmuştur.	25 (7.6)	30 (9.1)	76 (23.2)	145 (44.2)	52 (15.9)	3.515
Entegre raporlamanın bir işletme için gerekli olduğunu düşünüyorum.	36 (11.0)	30 (9.1)	65 (19.8)	129 (39.3)	68 (20.7)	3.497
Finansal raporlar tek başına işletmelerin geleceğine ışık tutmada yetersiz kalmaktadır.	14 (4.3)	59 (18.0)	76 (23.2)	110 (33.5)	69 (21.0)	3.490
Yerel raporlama yerine küresel raporlamaya ihtiyaç bulunmaktadır.	15 (4.6)	37 (11.3)	105 (32.0)	121 (36.9)	50 (15.2)	3.469
Finansal tablolar işletme hakkında karar almak için yeterlidir.	16 (4.9)	51 (15.5)	85 (25.9)	122 (37.2)	54 (16.5)	3.448
Günümüzde işletmeler karlılığın yanında istihdam sağlamak, toplum ihtiyaçlarını karşılayacak yenilikler üretmek gibi sosyal değerlere yönelmektedir. İşletmeler de geleceğe yönelik nasıl değer yarattığını açıklamak amacıyla entegre rapor hazırlamalıdır.	32 (9.8)	43 (13.1)	80 (24.4)	110 (33.5)	63 (19.2)	3.393
Finansal olmayan raporlar hakkında bilgi sahibiyim.	27 (8.2)	41 (12.5)	117 (35.7)	83 (25.3)	60 (18.3)	3.329
Sürdürülebilirlik raporları hakkında bilgi sahibiyim.	29 (8.8)	61 (18.6)	72 (22.0)	126 (38.4)	40 (12.2)	3.265
Kurumsal raporlamanın en son trendi olan entegre raporlama hakkında bilgi sahibiyim.	32 (9.8)	87 (26.5)	74 (22.6)	91 (27.7)	44 (13.4)	3.085

(1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum)

Tablo 3. incelendiğinde muhasebe meslek mensuplarının; “Raporlar sadece geçmişe yönelik değil geleceğin tahminine ilişkin veriler de içermelidir.” ifadesi (4.021 ortalama ile); “İşletme olası risk ve fırsatlara karşılık verecek stratejilerini de raporlarında sunmalıdır.” ifadesi (3.960 ortalama ile); “Kurumsal sürdürülebilirliklerini sağlamak amacıyla işletmeler ekonomik amaçlarını, sosyal ve çevresel amaçlarla birlikte dengede oluşturmalıdır.” ifadesi (3.932 ortalama ile) en yüksek ortalamaya sahip ilk üç ifade olarak belirlenmiştir.

Ayrıca; “Finansal olmayan raporlar hakkında bilgi sahibiyim.” ifadesi (3.329 ortalama ile); “Sürdürülebilirlik raporları hakkında bilgi sahibiyim.” ifadesi (3.265 ortalama ile); “Kurumsal raporlamanın en son trendi olan

entegre raporlama hakkında bilgi sahibiyim.” ifadesi (3.085ortalama ile) en düşük ortalamaya sahip ilk üç ifade olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara bakıldığında meslek mensuplarının finansal olmayan raporlar, sürdürülebilirlik raporları ve entegre raporlama hakkında kısmen bilgi sahibi oldukları anlaşılmaktadır.

Muhasebe meslek mensuplarının demografik özelliklerine göre oluşturulan ifadeler katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla hipotezler oluşturulmuştur. Veriler normal dağılıma sahip olmadığından parametrik testlerin yapılması mümkün değildir. Bu nedenle, grupların ortalamaları arasında fark olup olmadığını sınamak amacıyla, Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis-H analizi testi uygulanmıştır. Mann-Whitney U testi, iki grubun aynı olup olmadığını, Kruskal Wallis-H ise üç veya daha fazla grubun aynı olup olmadığını test etmek için kullanılmaktadır (Can, 2014, s. 126-158). Uygulanan bu testlerin sonuçları aşağıda Tablo 4., Tablo 5., Tablo 6., Tablo 7., Tablo 8. ve Tablo 9.’da verilmektedir. Ayrıca oluşturulan alternatif hipotezler aşağıda belirtilmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının demografik özelliklerine göre oluşturulan ifadeler katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla hipotezler oluşturulmuş ve hipotezlerin analizinde Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis-H analizi testleri uygulanmıştır. Uygulanan bu testlerin sonuçları aşağıda Tablo 4., Tablo 5., Tablo 6., Tablo 7., Tablo 8. ve Tablo 9.’da verilmektedir. Ayrıca oluşturulan alternatif hipotezler aşağıda belirtilmiştir.

Hipotezler

H_{A1}: Muhasebe meslek mensuplarının **bağlı buldukları odaya** göre entegre raporlama uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadeler katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{A2}: Muhasebe meslek mensuplarının **unvanına** göre entegre raporlama uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadeler katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{A3}: Muhasebe meslek mensuplarının **cinsiyetine** göre entegre raporlama uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadeler katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{A4}: Muhasebe meslek mensuplarının **eğitim seviyesine** göre entegre raporlama uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadeler katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{A5}: Muhasebe meslek mensuplarının **yaşına** göre entegre raporlama uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadeler katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

H_{A6}: Muhasebe meslek mensuplarının **çalışma sürelerine** göre entegre raporlama uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadeler katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Muhasebe meslek mensuplarının bağlı buldukları odaya göre entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelerle katılma düzeylerine ilişkin oluşturulan hipotezlerin Kruskal Wallis-H testi analizi sonuçları aşağıda Tablo 4.'de görülmektedir.

Tablo 4: Muhasebe Meslek Mensuplarının Bağlı Buldukları Odaya Göre Entegre Rapor Uygulamaları ile İlgili Oluşturulan İfadelerle Katılma Düzeylerinin Değişimi

	Bağlı Bulunulan Oda	N	Mean Rank	X ²	p	Sonuç
İşletmeler hem stratejileri hem de günlük işlerinde; kaynakları, riskleri ve fırsatları dikkate alması gerekir.	Antalya	185	148.98	12.562	0.002<0.01	Kabul
	Burdur	70	181.79			
	Isparta	73	187.27			
Entegre raporlamanın bir işletme için gerekli olduğunu düşünüyorum.	Antalya	185	152.42	7.498	0.024<0.05	Kabul
	Burdur	70	179.06			
	Isparta	73	181.14			
Sürdürülebilirlik raporları hakkında bilgi sahibiyim.	Antalya	185	151.38	8.911	0.012<0.05	Kabul
	Burdur	70	178.82			
	Isparta	73	184.02			
Finansal raporlar tek başına işletmelerin geleceğine ışık tutmada yetersiz kalmaktadır.	Antalya	185	150.76	9.698	0.008<0.01	Kabul
	Burdur	70	185.41			
	Isparta	73	179.26			
Dünyada ticaretin önündeki engellerin kalkması ile çok ortaklı büyük şirket yapılanmaları ve sermaye pazarlarının ortaya çıkması entegre raporlamaya olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.	Antalya	185	151.09	9.735	0.008<0.01	Kabul
	Burdur	70	187.22			
	Isparta	73	176.70			
Günümüzde işletmeler karlılığın yanında istihdam sağlamak, toplum ihtiyaçlarını karşılayacak yenilikler üretmek gibi sosyal değerlere yönelmektedir. İşletmeler de geleceğe yönelik nasıl değer yarattığını açıklamak amacıyla entegre rapor hazırlamalıdır.	Antalya	185	150.63	9.990	0.007<0.01	Kabul
	Burdur	70	186.76			
	Isparta	73	178.31			

Tablo 4.'de görüldüğü gibi; muhasebe meslek mensuplarının; “İşletmeler hem stratejileri hem de günlük işlerinde; kaynakları, riskleri ve fırsatları dikkate alması gerekir.”, “Entegre raporlamanın bir işletme için

gerekli olduğunu düşünüyorum”, “Sürdürülebilirlik raporları hakkında bilgi sahibiyim” ifadelerine katılma durumunda **bağlı buldukları odaya göre farklılık bulunmaktadır**. Entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan bu ifadelerle Isparta SMMM odasına bağlı çalışan meslek mensupları diğer oda mensuplarına göre daha fazla katılmaktadırlar.

Benzer şekilde; “Finansal raporlar tek başına işletmelerin geleceğine ışık tutmada yetersiz kalmaktadır.”, “Dünyada ticaretin önündeki engellerin kalkması ile çok ortaklı büyük şirket yapılanmaları ve sermaye pazarlarının ortaya çıkması entegre raporlamaya olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.”, “Günümüzde işletmeler karlılığın yanında istihdam sağlamak, toplum ihtiyaçlarını karşılayacak yenilikler üretmek gibi sosyal değerlere yönelmektedir. İşletmeler de geleceğe yönelik nasıl değer yarattığını açıklamak amacıyla entegre rapor hazırlamalıdır.” ifadelerinde de muhasebe meslek mensuplarının **bağlı buldukları odaya göre farklılık bulunmaktadır**. Burdur SMMM odasına bağlı çalışan meslek mensupları diğer oda mensuplarına göre entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan bu ifadelerle daha fazla katılmaktadırlar.

Bu nedenle, sadece bu 6 ifadeye ilişkin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Diğer ifadelerle ilişkin bulunan değerler $p > 0.05$ olduğu için aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Buna göre “ H_{A1} : Muhasebe meslek mensuplarının **bağlı buldukları odaya göre entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelerle katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.**” hipotezi sadece bu 6 ifade için kabul edilmiş, diğerleri için reddedilmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının unvanlarına göre entegre raporlama uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelerle katılma düzeylerine ilişkin oluşturulan hipotezlerin Kruskal Wallis-H testi analizleri aşağıda Tablo 5.’de görülmektedir.

Tablo 5: Muhasebe Meslek Mensuplarının Unvanlarına Göre Entegre Rapor Uygulamaları ile İlgili Oluşturulan İfadelerle Katılma Düzeylerinin Değişimi

	Unvan	N	Mean Rank	X ²	p	Sonuç
Sürdürülebilirlik raporları hakkında bilgi sahibiyim.	SM	24	148.06	6.747	0.002<0.01	Kabul
	MM	193	171.41			
	YMM	11	191.00			
	Stajyer	29	131.52			
	Muhasebe Elemanı	71	160.63			
Finansal olmayan raporlar hakkında bilgi sahibiyim.	SM	24	193.17	17.149	0.002<0.01	Kabul
	MM	193	174.76			
	YMM	11	197.14			
	Stajyer	29	135.36			
	Muhasebe Elemanı	71	133.77			

Günümüzde işletmeler karlılığın yanında istihdam sağlamak, toplum ihtiyaçlarını karşılayacak yenilikler üretmek gibi sosyal değerlere yönelmektedir. İşletmeler de geleceğe yönelik nasıl değer yarattığını açıklamak amacıyla entegre rapor hazırlamalıdır.	SM	24	193.48	10.547	0.032<0.05	Kabul
	MM	193	159.12			
	YMM	11	208.18			
	Stajyer	29	131.05			
	Muhasebe Elemanı	71	176.22			
Şirketlerde aşırı üretim hırsı, mali suçların artması, kamu harcamaları ve borçlanmasının artışı gibi unsurlar entegre raporlama ihtiyacını oluşturmuştur.	SM	24	146.33	15.016	0.005<0.01	Kabul
	MM	193	167.36			
	YMM	11	197.00			
	Stajyer	29	110.88			
	Muhasebe Elemanı	71	179.74			
Türkiye’de hisseleri Borsa İstanbul’da işlem gören işletmeler 2020 yılına kadar entegre rapor uygulamalarını zorunlu olarak kullanmaya başlayacaklar.” İfadesi doğrultusunda entegre rapor hazırlama sürecinin öğrenilmesi önemlidir.	SM	24	163.90	20.080	0.000<0.01	Kabul
	MM	193	177.42			
	YMM	11	181.50			
	Stajyer	29	101.33			
	Muhasebe Elemanı	71	152.76			

Tablo 5. incelendiğinde; muhasebe meslek mensuplarının; “Sürdürülebilirlik raporları hakkında bilgi sahibiyim.”, “Finansal olmayan raporlar hakkında bilgi sahibiyim.”, “Günümüzde işletmeler karlılığın yanında istihdam sağlamak, toplum ihtiyaçlarını karşılayacak yenilikler üretmek gibi sosyal değerlere yönelmektedir. İşletmeler de geleceğe yönelik nasıl değer yarattığını açıklamak amacıyla entegre rapor hazırlamalıdır.”, “Şirketlerde aşırı üretim hırsı, mali suçların artması, kamu harcamaları ve borçlanmasının artışı gibi unsurlar entegre raporlama ihtiyacını oluşturmuştur.”, “Bir işletmenin finansal ve finansal olmayan performans göstergeleri arasında bağlantı olmalıdır.” ifadelerine bakıldığında da **unvanlar açısından farklılık olduğu görülmektedir.** Bu farklılık Yeminli Mali Müşavir olan katılımcıların bu ifadelere daha fazla katılması yönündedir.

Diğer ifadelere ilişkin bulunan değerler $p > 0.05$ olduğu için aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Buna göre “ H_{A2} : Muhasebe meslek mensuplarının **unvanlarına** göre entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelere katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır”. hipotezi 14 ifade için kabul edilmiş, diğer 6 ifade için reddedilmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının cinsiyetlerine göre entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelere katılma düzeylerine ilişkin oluşturulan hipotezlerin Mann-Whitney U testi analizleri aşağıda Tablo 6.’da görülmektedir.

Tablo 6: Muhasebe Meslek Mensuplarının Cinsiyetlerine Göre Entegre Rapor Uygulamaları ile İlgili Oluşturulan İfadelere Katılma Düzeylerinin Değişimi

	Cinsiyet	N	Mean Rank	X ²	p	Sonuç
Kurumsal raporlamanın en son trendi olan entegre raporlama hakkında bilgi sahibiyim.	Kadın	111	181.36	10171.500	0.018<0.05	Kabul
	Erkek	217	155.87			
Şirketlerde aşırı üretim hırsı, mali suçların artması, kamu harcamaları ve borçlanmasının artışı gibi unsurlar entegre raporlama ihtiyacını oluşturmuştur.	Kadın	111	149.21	10346.500	0.027<0.05	Kabul
	Erkek	217	172.32			
Bir işletmenin finansal ve finansal olmayan performans göstergeleri arasında bağlantı olmalıdır.	Kadın	111	144.52	9826	0.004<0.01	Kabul
	Erkek	217	174.72			
Raporlar sadece geçmişe yönelik değil geleceğin tahminine ilişkin veriler de içermelidir.	Kadın	111	150.82	10524.500	0.047<0.05	Kabul
	Erkek	217	171.50			
İşletme olası risk ve fırsatlara karşılık verecek stratejilerini de raporlarında sunmalıdır.	Kadın	111	145.62	9948	0.006<0.01	Kabul
	Erkek	217	174.16			

Tablo 6.’ya bakıldığında; muhasebe meslek mensuplarının; “Kurumsal raporlamanın en son trendi olan entegre raporlama hakkında bilgi sahibiyim.”, “Şirketlerde aşırı üretim hırsı, mali suçların artması, kamu harcamaları ve borçlanmasının artışı gibi unsurlar entegre raporlama ihtiyacını oluşturmuştur.”, “Bir işletmenin finansal ve finansal olmayan performans göstergeleri arasında bağlantı olmalıdır.”, “Raporlar sadece geçmişe yönelik değil geleceğin tahminine ilişkin veriler de içermelidir.”, “İşletme olası risk ve fırsatlara karşılık verecek stratejilerini de raporlarında sunmalıdır.” ifadelerine katılma durumunda **cinsiyetlerine göre farklılık**

bulunmaktadır. “Kurumsal raporlamanın en son trendi olan entegre raporlama hakkında bilgi sahibiyim.” İfadesi hariç diğer tüm ifadelerde erkek katılımcıların entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan bu ifadelere katılımlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Sadece bu beş ifadeye ilişkin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Diğer ifadelerle ilişkin bulunan değerler $p > 0.05$ olduğu için aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Buna göre “ H_{A3} : Muhasebe meslek mensuplarının *cinsiyetine* göre entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelerle katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.” Hipotezi sadece bu 5 ifade için kabul edilmiş, diğerleri için reddedilmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının eğitim seviyelerine göre entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelerle katılma düzeylerine ilişkin oluşturulan hipotezlerin Kruskal Wallis-H testi analizleri aşağıda Tablo 7.’de görülmektedir.

Tablo 7: Muhasebe Meslek Mensuplarının Eğitim Seviyelerine Göre Entegre Rapor Uygulamaları ile İlgili Oluşturulan İfadelerle Katılma Düzeylerinin Değişimi

	Eğitim Durumu	N	Mean Rank	X ²	p	Sonuç
İşletmeler hem stratejileri hem de günlük işlerinde; kaynakları, riskleri ve fırsatları dikkate alması gerekir.	Lise	40	134.42	33.169	0.000<0.01	Kabul
	Önlisans	47	111.67			
	Lisans	200	175.60			
	Y. Lisans	33	187.29			
	Doktora	8	253.75			
Kurumsal raporlamanın en son trendi olan entegre raporlama hakkında bilgi sahibiyim.	Lise	40	187.81	10.219	0.037<0.05	Kabul
	Önlisans	47	136.56			
	Lisans	200	166.76			
	Y. Lisans	33	150.03			
	Doktora	8	215.12			
Entegre raporlamanın bir işletme için gerekli olduğunu düşünüyorum.	Lise	40	211.36	14.061	0.007<0.01	Kabul
	Önlisans	47	156.65			
	Lisans	200	158.30			
	Y. Lisans	33	148.23			
	Doktora	8	198.44			
Sürdürülebilirlik raporları hakkında bilgi sahibiyim.	Lise	40	158.60	17.848	0.001<0.01	Kabul
	Önlisans	47	119.77			
	Lisans	200	172.84			
	Y. Lisans	33	167.98			
	Doktora	8	233.88			
Kurumsal sürdürülebilirliklerini sağlamak amacıyla işletmeler ekonomik amaçlarını, sosyal ve çevresel amaçlarla	Lise	40	163.92	17.703	0.001<0.01	Kabul
	Önlisans	47	116.90			
	Lisans	200	176.64			
	Y. Lisans	33	154.92			
	Doktora	8				

birlikte dengede oluşturmalıdır.			183.00			
Finansal olmayan raporlar hakkında bilgi sahibiyim.	Lise	40	136.62	26.422	0.000<0.01	Kabul
	Önlisans	47	111.39			
	Lisans	200	180.08			
	Y. Lisans	33	172.53			
	Doktora	8	193.25			
Dünyada ticaretin önündeki engellerin kalkması ile çok ortaklı büyük şirket yapılanmaları ve sermaye pazarlarının ortaya çıkması entegre raporlamaya olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.	Lise	40	164.76	16,547	0.002<0.01	Kabul
	Önlisans	47	115.28			
	Lisans	200	173.85			
	Y. Lisans	33	176.77			
	Doktora	8	167.94			
Şirketlerde aşırı üretim hırsı, mali suçların artması, kamu harcamaları ve borçlanmasının artışı gibi unsurlar entegre raporlama ihtiyacını oluşturmuştur.	Lise	40	142.04	14.865	0.005<0.01	Kabul
	Önlisans	47	131.54			
	Lisans	200	170.20			
	Y. Lisans	33	194.89			
	Doktora	8	202.50			
İşletmelerin iyi bir itibar elde etmek için faaliyetlerinin sosyal, çevresel ve ekonomik etkilerini tespit etmesi, izlemesi ve raporlaması gereklidir.	Lise	40	142.15	26.991	0.000<0.01	Kabul
	Önlisans	47	113.59			
	Lisans	200	177.84			
	Y. Lisans	33	168.23			
	Doktora	8	226.50			
Yerel raporlama yerine küresel raporlamaya ihtiyaç bulunmaktadır.	Lise	40	144.96	12.567	0.014<0.05	Kabul
	Önlisans	47	128.55			
	Lisans	200	173.70			
	Y. Lisans	33	178.36			
	Doktora	8	186.31			
Finansal sermayenin diğer beş sermaye ögesi ile olan bağlantısı hakkında bilgi sahibiyim. (finansal Sermaye, üretilmiş sermaye, fikri sermaye, sosyal ve ilişkisel sermaye, insan sermayesi ve doğal sermaye)	Lise	40	183.42	10.281	0.036<0.05	Kabul
	Önlisans	47	127.24			
	Lisans	200	168.31			
	Y. Lisans	33	167.55			
	Doktora	8	181.00			
Bir işletmenin finansal ve finansal olmayan performans göstergeleri	Lise	40	134.24	21.887	0.000<0.01	Kabul
	Önlisans	47	130.91			
	Lisans	200	170.36			
	Y. Lisans	33	194.45			

arasında bağlantı olmalıdır.	Doktora	8	243.12			
Raporlar sadece geçmişe yönelik değil geleceğin tahminine ilişkin veriler de içermelidir.	Lise	40	120.25	48.294	0.000<0.01	Kabul
	Önlisans	47	108.70			
	Lisans	200	185.72			
	Y. Lisans	33	147.83			
	Doktora	8	251.94			
İşletme olası risk ve fırsatlara karşılık verecek stratejilerini de raporlarında sunmalıdır.	Lise	40	127.80	32.970	0.000<0.01	Kabul
	Önlisans	47	112.29			
	Lisans	200	179.06			
	Y. Lisans	33	181.15			
	Doktora	8	222.00			
Entegre raporlamanın bir gün tüm şirketler tarafından kullanılacağını düşünüyorum.	Lise	40	152.24	22.532	0.000<0.01	Kabul
	Önlisans	47	129.04			
	Lisans	200	167.03			
	Y. Lisans	33	186.89			
	Doktora	8	278.50			
“Türkiye’de hisseleri Borsa İstanbul’da işlem gören işletmeler 2020 yılına kadar entegre rapor uygulamalarını zorunlu olarak kullanmaya başlayacaklar.” İfadesi doğrultusunda entegre rapor hazırlama sürecinin öğrenilmesi önemlidir.	Lise	40	136.11	24.329	0.000<0.01	Kabul
	Önlisans	47	120.47			
	Lisans	200	176.27			
	Y. Lisans	33	172.82			
	Doktora	8	236.62			

Tablo 7. incelendiğinde; araştırmaya katılan muhasebe meslek mensuplarının; “İşletmeler hem stratejileri hem de günlük işlerinde; kaynakları, riskleri ve fırsatları dikkate alması gerekir.”, “Kurumsal raporlamanın en son trendi olan entegre raporlama hakkında bilgi sahibiyim.”, “Sürdürülebilirlik raporları hakkında bilgi sahibiyim.”, “Kurumsal sürdürülebilirliklerini sağlamak amacıyla işletmeler ekonomik amaçlarını, sosyal ve çevresel amaçlarla birlikte dengede oluşturmaktadır.”, “Finansal tablolar işletme hakkında karar almak için yeterlidir.”, “Finansal raporlar tek başına işletmelerin geleceğine ışık tutmada yetersiz kalmaktadır.”, “Finansal olmayan raporlar hakkında bilgi sahibiyim.”, “Günümüzde işletmeler karlılığın yanında istihdam sağlamak, toplum ihtiyaçlarını karşılayacak yenilikler üretmek gibi sosyal değerlere yönelmektedir. İşletmeler de geleceğe yönelik nasıl değer yarattığını açıklamak amacıyla entegre rapor hazırlamalıdır.”, “Şirketlerde aşırı üretim hırsı, mali suçların artması, kamu harcamaları ve borçlanmasının artışı gibi unsurlar entegre raporlama ihtiyacını oluşturmuştur.”, “İşletmelerin iyi bir itibar elde etmek için faaliyetlerinin sosyal, çevresel ve ekonomik etkilerini tespit etmesi, izlemesi ve raporlaması gereklidir.”, “Yerel raporlama yerine

küresel raporlamaya ihtiyaç bulunmaktadır.”, “Bir işletmede uzun vadeli sürdürülebilir değer yaratma ile sonuçlanan karar verme becerilerini güçlendiririm. (Doğal hammadde için katlık ile bağlantılı fiyat riskleri gibi)”, “Bir işletmenin finansal ve finansal olmayan performans göstergeleri arasında bağlantı olmalıdır.”, “Raporlar sadece geçmişe yönelik değil geleceğin tahminine ilişkin veriler de içermelidir.”, “İşletme olası risk ve fırsatlara karşılık verecek stratejilerini de raporlarında sunmalıdır.”, “Entegre raporlamanın bir gün tüm şirketler tarafından kullanılacağını düşünüyorum.”, ““Türkiye’de hisseleri Borsa İstanbul’da işlem gören işletmeler 2020 yılına kadar entegre rapor uygulamalarını zorunlu olarak kullanmaya başlayacaklar.” İfadesi doğrultusunda entegre rapor hazırlama sürecinin öğrenilmesi önemlidir.” ifadelerine katılma durumunda **eğitim seviyelerine göre farklılık bulunmaktadır**. Bu farklılığın doktora eğitimi alan ya da doktora eğitimini tamamlamış olan muhasebe meslek mensuplarının bu ifadelere daha fazla katılmasından dolayı gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Diğer ifadelere ilişkin bulunan değerler $p > 0.05$ olduğu için aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Buna göre “ H_{A4} : Muhasebe meslek mensuplarının **eğitim seviyesine göre entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelere katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.**” Hipotezi bu 16 ifade için kabul edilmiş, diğer ifadeler için reddedilmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının yaşlarına göre entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelere katılma düzeylerine ilişkin oluşturulan hipotezlerin Kruskal Wallis-H testi analizleri aşağıda Tablo 8.’de görülmektedir.

Tablo 8: Muhasebe Meslek Mensuplarının Yaşlarına Göre Entegre Rapor Uygulamaları ile İlgili Oluşturulan İfadelere Katılma Düzeylerinin Değişimi

	Yaş	N	Mean Rank	X ²	p	Sonuç
İşletmeler hem stratejileri hem de günlük işlerinde; kaynakları, riskleri ve fırsatları dikkate alması gerekir.	35 yaş ve altı	170	156.66	6.705	0.035<005	Kabul
	36-54	124	165.31			
	55 yaş ve üzeri	34	200.74			
Kurumsal raporlamanın en son trendi olan entegre raporlama hakkında bilgi sahibiyim.	35 yaş ve altı	170	152.43	6.176	0.046<0.05	Kabul
	36-54	124	176.10			
	55 yaş ve üzeri	34	182.51			
Entegre raporlamanın bir işletme için gerekli olduğunu düşünüyorum.	35 yaş ve altı	170	159.14	7.669	0.022<0.05	Kabul
	36-54	124	160.65			

	55 yaş ve üzeri	34	205.35			
Sürdürülebilirlik raporları hakkında bilgi sahibiyim.	35 yaş ve altı	170	155.75	16.135	0.000<0.01	Kabul
	36-54	124	160.28			
	55 yaş ve üzeri	34	223.62			
Kurumsal sürdürülebilirliklerini sağlamak amacıyla işletmeler ekonomik amaçlarını, sosyal ve çevresel amaçlarla birlikte dengede oluşturmaktadır.	35 yaş ve altı	170	176.15	7.393	0.025<0.05	Kabul
	36-54	124	147.54			
	55 yaş ve üzeri	34	168.09			
Finansal olmayan raporlar hakkında bilgi sahibiyim.	35 yaş ve altı	170	152.18	11.704	0.003<0.01	Kabul
	36-54	124	186.52			
	55 yaş ve üzeri	34	145.79			
Şirketlerde aşırı üretim hırsı, mali suçların artması, kamu harcamaları ve borçlanmasının artışı gibi unsurlar entegre raporlama ihtiyacını oluşturmuştur.	35 yaş ve altı	170	170.33	6.264	0.044<0.05	Kabul
	36-54	124	150.06			
	55 yaş ve üzeri	34	188.03			
Bir işletmenin finansal ve finansal olmayan performans göstergeleri arasında bağlantı olmalıdır.	35 yaş ve altı	170	156.02	6.108	0.047<0.05	Kabul
	36-54	124	167.23			
	55 yaş ve üzeri	34	196.97			
Entegre raporlamanın bir gün tüm şirketler tarafından kullanılacağını düşünüyorum.	35 yaş ve altı	170	154.70	7.795	0.020<0.05	Kabul
	36-54	124	167.74			
	55 yaş ve üzeri	34	201.69			
“Türkiye’de hisseleri Borsa İstanbul’da işlem gören işletmeler 2020 yılına kadar entegre rapor uygulamalarını zorunlu olarak kullanmaya başlayacaklar.” İfadesi doğrultusunda entegre rapor hazırlama sürecinin öğrenilmesi önemlidir.	35 yaş ve altı	170	159.16	8.099	0.017<0.05	Kabul
	36-54	124	160.50			
	55 yaş ve üzeri	34	205.82			

Tablo 8.'de görüldüğü üzere muhasebe meslek mensuplarının **yaşlarına göre** entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelerden; “İşletmeler hem stratejileri hem de günlük işlerinde; kaynakları, riskleri ve fırsatları dikkate alması gerekir.”, “Entegre raporlamanın bir işletme için gerekli olduğunu düşünüyorum.”, “Sürdürülebilirlik raporları hakkında bilgi sahibiyim.”, “Şirketlerde aşırı üretim hırsı, mali suçların artması, kamu harcamaları ve borçlanmasının artışı gibi unsurlar entegre raporlama ihtiyacını oluşturmuştur.”, “Bir işletmenin finansal ve finansal olmayan performans göstergeleri arasında bağlantı olmalıdır.”, “Entegre raporlamanın bir gün tüm şirketler tarafından kullanılacağını düşünüyorum.”, “Türkiye’de hisseleri Borsa İstanbul’da işlem gören işletmeler 2020 yılına kadar entegre rapor uygulamalarını zorunlu olarak kullanmaya başlayacaklar.” İfadesi doğrultusunda entegre rapor hazırlama sürecinin öğrenilmesi önemlidir. İfadelerinde istatistiksel olarak **farklılık bulunmaktadır**. Bu farklılık 55 yaş ve üzerinde olan katılımcıların bu ifadelere daha fazla katılmasından ileri gelmektedir.

“Kurumsal sürdürülebilirliklerini sağlamak amacıyla işletmeler ekonomik amaçlarını, sosyal ve çevresel amaçlarla birlikte dengede oluşturmaktadır.” ifadesinde de **yaşa göre farklılık bulunmaktadır**. Bu farklılığın sebebi ise 35 yaş ve altındaki muhasebe meslek mensuplarının bu ifadeye daha fazla katılmalarıdır.

Son olarak; “Finansal olmayan raporlar hakkında bilgi sahibiyim.” ifadesine katılma durumunda da muhasebe meslek mensuplarının **yaşlarına göre farklılık bulunmaktadır**. Bu farklılığın Entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan bu ifadelere 36-54 yaş aralığındaki katılımcıların daha fazla katılmasından ileri geldiği belirlenmiştir.

Diğer ifadelerle ilişkin bulunan değerler $p > 0.05$ olduğu için aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Buna göre “ H_{A5} : Muhasebe meslek mensuplarının yaşına göre entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelerle katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.” Hipotezi bu 10 ifade için kabul edilmiş, diğer ifadeler için reddedilmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının çalışma sürelerine göre entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelerle katılma düzeylerine ilişkin oluşturulan hipotezlerin Kruskal Wallis-H testi analizleri aşağıda Tablo 9.’da görülmektedir.

Tablo 9: Muhasebe Meslek Mensuplarının Çalışma Sürelerine Göre Entegre Rapor Uygulamaları ile İlgili Oluşturulan İfadelerle Katılma Düzeylerinin Değişimi

	Yaş	N	Mean Rank	X ²	p	Sonuç
İşletmeler hem stratejileri hem de günlük işlerinde; kaynakları, riskleri ve	1-15 yıl	226	153.96	10.144	0.006<001	Kabul
	16-30 yıl	73	191.10			

fırsatları dikkate alması gerekir.	31 yıl ve üzeri	29	179.67			
Sürdürülebilirlik raporları hakkında bilgi sahibiyim.	1-15 yıl	226	160.88	10.302	0.006<0.01	Kabul
	16-30 yıl	73	155.31			
	31 yıl ve üzeri	29	215.84			
Yerel raporlama yerine küresel raporlamaya ihtiyaç bulunmaktadır.	1-15 yıl	226	162.92	7.530	0.023<0.05	Kabul
	16-30 yıl	73	183.27			
	31 yıl ve üzeri	29	129.53			
Finansal sermayenin diğer beş sermaye ögesi ile olan bağlantısı hakkında bilgi sahibiyim. (finansal Sermaye, üretilmiş sermaye, fikri sermaye, sosyal ve ilişkisel sermaye, insan sermayesi ve doğal sermaye)	1-15 yıl	226	170.96	6.593	0.037<0.05	Kabul
	16-30 yıl	73	159.88			
	31 yıl ve üzeri	29	125.78			
Bir işletmede uzun vadeli sürdürülebilir değer yaratma ile sonuçlanan karar verme becerilerini güçlendiririm. (Doğal hammadde için kıtlık ile bağlantılı fiyat riskleri gibi)	1-15 yıl	226	170.42	11.665	0.003<0.01	Kabul
	16-30 yıl	73	167.99			
	31 yıl ve üzeri	29	109.53			
Bir işletmenin finansal ve finansal olmayan performans göstergeleri arasında bağlantı olmalıdır.	1-15 yıl	226	155.45	10.194	0.006<0.01	Kabul
	16-30 yıl	73	193.86			
	31 yıl ve üzeri	29	161.09			

Tablo 9.'a bakılırsa; muhasebe meslek mensuplarının; “İşletmeler hem stratejileri hem de günlük işlerinde; kaynakları, riskleri ve fırsatları dikkate alması gerekir.”; “Yerel raporlama yerine küresel raporlamaya ihtiyaç bulunmaktadır.”; “Bir işletmenin finansal ve finansal olmayan performans göstergeleri arasında bağlantı olmalıdır.” İfadelerine katılma durumunda muhasebe meslek mensuplarının **çalışma sürelerine göre farklılık bulunmaktadır**. Entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan bu ifadelere 16-30 yıl arasında bir süredir çalışmakta olan muhasebe meslek mensupları daha fazla katılmaktadırlar.

Benzer şekilde “Sürdürülebilirlik raporları hakkında bilgi sahibiyim.” ifadesinde **çalışma sürelerine göre farklılık bulunmaktadır**. Bu farklılık ise 31 yıl ve üzeri süredir çalışan meslek mensuplarının bu ifadeye daha fazla katılması ile gerçekleşmiştir.

Çalışma sürelerine göre farklılık bulunan diğer ifadeler ise; “*Finansal sermayenin diğer beş sermaye ögesi ile olan bağlantısı hakkında bilgi sahibiyim. (finansal Sermaye, üretilmiş sermaye, fikri sermaye, sosyal ve ilişkisel sermaye, insan sermayesi ve doğal sermaye)*”, “*Bir işletmede uzun vadeli sürdürülebilir değer yaratma ile sonuçlanan karar verme becerilerini güçlendiririm. (Doğal hammadde için kıtlık ile bağlantılı fiyat riskleri gibi)*” ifadeleridir. Bu ifadelerdeki farklılığın nedeninin ise 1-15 yıl arasında bir süredir çalışmakta olan muhasebe meslek mensuplarının daha fazla katılmaları olduğu belirlenmiştir.

Diğer ifadelerle ilişkin bulunan değerler $p > 0.05$ olduğu için aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Buna göre “*H_{A6}: Muhasebe meslek mensuplarının çalışma sürelerine göre entegre rapor uygulamaları ile ilgili oluşturulan ifadelere katılma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.*” Hipotezi bu 6 ifade için kabul edilmiş, diğer ifadeler için reddedilmiştir.

5. SONUÇ

Entegre raporlama; işletme faaliyetlerinin sosyal, ekonomik ve çevresel olmak üzere bunların bir sonuçları olduğunu ve bu sonuçlardan doğan bir bütünün rapor haline getirilmesi gereğine dayanır. “Kuruluşun stratejisini, yönetimini, performansını, gelecekte beklenmesinin kısa, orta ve uzun vadede nasıl değer yaratacağının kısa ve öz sunumu” olarak tanımlanır. Kuruluşların yatırımcılara ve bilgi sahiplerine değer yaratmanın iyi anlaşılabilmesi gereksiniminden ortaya çıkmıştır (Altınay, 2016, s. 57).

Bu çalışmanın amacı; Göller Bölgesinde yer alan Antalya, Isparta ve Burdur illerindeki muhasebe meslek mensuplarının geleceğin ve günümüzün önemli raporlama türü olan entegre raporlama hakkında; bilgi sahibi olup olmadıkları, sahip oldukları bilgi düzeyleri ve ihtiyaç duyma durumlarının tespit edilmesidir.

Anket sonuçları değerlendirildiğinde; çalışmanın yapıldığı illerde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının entegre raporlamaya yönelik farkındalık düzeylerinin oldukça yeterli olduğu görülmektedir.

Isparta ve Burdur Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odalarına kayıtlı olan muhasebe meslek mensuplarının katılımlarının Antalya Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına kayıtlı olan meslek mensuplarının katılımlarından daha fazla olduğu belirlenmiştir. Yeminli Mali Müşavirlerin entegre raporlamaya ilişkin ifadelerle daha fazla katılması sebebiyle unvanlar açısından farklılık olduğu görülmüştür. Erkek katılımcıların 4 ifadeye daha fazla katıldıkları kadınların ise sadece 1 ifadeye daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Katılımcıların eğitim seviyelerine göre farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla düzenlenmiştir. Sonuç olarak en çok katılımı doktora eğitimi alan ya da doktora eğitimini tamamlamış olan muhasebe meslek mensuplarının gerçekleştirildiği görülmüştür. Ayrıca, 55 yaş ve

üzerinde olan katılımcıların iştiraklerinin diğer katılımcılarınkinden daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Literatür de belirtilen çalışmalara bakıldığında, daha önce anket çalışması yapılan şehirler de entegre raporlama hakkında fikrim yok ve olumsuz cevaplar ön plana çıkmıştır. Göller bölgesinde ise daha olumlu cevaplar alınmıştır. Bu çalışmayla hem geçen zaman içerisinde entegre raporlamanın ne olduğu hakkında meslek mensuplarının daha fazla bilinçlenmeye başladıkları düşünülmektedir. Fakat ülkemizde mesleğini icra eden muhasebe meslek mensuplarının tamamı bilgi sahibidir diye genelleme yapılmamıştır. Entegre raporu yayınlayan firma sayısı artmıştır. Bunun için de mesleğini icra eden meslek mensuplarının bu raporlama türü hakkında eğitimler alması ve düzenlemesi tavsiye edilir.

Bununla birlikte, konu ile ilgili yapılan araştırma, Akdeniz bölgesinde sadece üç il merkezinde gerçekleştirildiği için sonuçların daha fazla genellenebilmesi adına konu ile ilgili bundan sonra yapılan çalışmaların Türkiye genelinde yapılması halinde daha doğru ve yararlı sonuçlar elde edilebilecektir.

KAYNAKÇA

- Alagöz, A., Allahverdi M. & Ortakarpuz, M. (2018). Entegre Raporlamada İçerik Analizi: Ödüllü Raporlar Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 11(3), 425-461.
- Altınay, A. T. (2016). Entegre Raporu ve Sürdürülebilirlik Muhasebesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi (SDÜİİBF)*, (3)6, 47-64.
- Aracı, H. & Yüksel, F. (2017). Entegre Raporlamada Muhasebe Meslek Mensuplarının Rolü Ve Muhasebe Müfredatlarında Entegre Raporlama. *Muhasebe Bilim Dünyası*, 19(2), 389-414.
- Aras, G. & Sarioğlu G. U. (2015). Kurumsal Raporlamanın Yeni Dönemi Entegre Raporlama. *TUSİAD Yayını*, Yayın No:1-37.
- Can, A. (2014). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Veri Analizi*. 3. Baskı, Ankara, Pegem Akademi Yayınları.
- Doğan, Z. & Acar, A. (2019). Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlerin Entegre Rapor Uygulamaları Sürecinde Mesleki Yetkinliklerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 18(56), 25-48.
- Eccles, R. G. & Saltzman, D. (2011). Achieving sustainability through integrated reporting. *Stanf Soc Innov Rev Summer*, 59.
- Fakoya, M. B. (2015). Developing Skilled Accounting Graduates through Sustainability Accounting Education for Improved Sustainability Reporting in South Africa: Challenges and Prospects. *Economics*, 6(2), 140-148.

- Hoque, M. E. (2017). *Why Company Should Adopt Integrated Reporting?*. International Journal of Economics and Financial Issues, 7(1), 241-248.
- IIRC, Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (2013). “Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi”, Türkiye.
- Kaya, H. P. (2015). Entegre Raporlama Sisteminin Ortaya Çıkış Sebepleri ve Şirketlere Sağlayacağı Faydalar. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 15(45), 113-130.
- King, M. & Roberts L. (2017). *Entegre Düşünce*. Argüden Yönetişim Akedemisi Yayınları, İstanbul.
- Oral, T. (2018). *Entegre Raporlamada İçerik Analizi*. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Malatya.
- Önder, Ş. (2018). *Kurumsal Raporlamanın Yeni Trendi Entegre Raporlama*, Etkin Basım Dağıtım.
- Owen, G. (2013). *Integrated Reporting: A Review of Developments and their Implications for the Accounting Curriculum*. Accounting Education, 22(4), 340-356.
- Solak, B., Gönen, S. & Rasgen, M. (2017). Muhasebe Meslek Mensuplarının Entegre Raporlamaya İlişkin Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması. *World of Accounting Science*, 19(1).
- Şimşek, A. (2018). *Raporlama Kavramı ve Entegre Raporlamanın Türkiyedeki Uygulama Örnekleri Üzerine Bir Araştırma*. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Manisa.
- Topçu, M. K. & Korkmaz, G. (2015). Entegre Raporlama: Kavramsal Bir İnceleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(1), 1-22.
- Topdemir, M. C. (2018). *Zorunlu Entegre Raporlamanın Firmaların Hisse Senedi Fiyatları ve Hisse Başı Kazançları Üzerindeki Etkisine İlişkin Panel Veri Analizi*, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2004). *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yücel, E. (2018). *Entegre Raporlama Kurumsal Sürdürülebilirlik Kapsamında Kurumsal Raporlamanın Gelişimi*. Dora yayınevi.
- Yüksel, F. (2017). *Entegre Raporlama*, Etkin Basım Dağıtım.